

U C H W A Ł A
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 23 września 2009 r.

**w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy o wyborze Prezydenta
Rzeczypospolitej Polskiej oraz o zmianie niektórych innych ustaw**

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Senat wnosi do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie ustawy o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz o zmianie niektórych innych ustaw.

Jednocześnie upoważnia senatora Ireneusza Niewiarowskiego do reprezentowania Senatu w pracach nad projektem.

MARSZAŁEK SENATU

Bogdan BORUSEWICZ

USTAWA

z dnia

o zmianie ustawy o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz o zmianie niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1.

W ustawie z dnia 27 września 1990 r. o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2000 r. Nr 47, poz. 544, z późn. zm.²⁾) w art. 16:

1) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

"1. Obwodową komisję wyborczą, w składzie od 5 do 9 osób, powołuje najpóźniej w 21 dniu przed dniem wyborów wójt (burmistrz, prezydent miasta). Kandydatów do komisji zgłaszają spośród wyborców danej gminy pełnomocnicy komitetów wyborczych lub upoważnione przez nich osoby. Z urzędu w skład komisji wchodzi, jako jej członek, osoba wskazana przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) spośród pracowników samorządowych gminy lub gminnych jednostek organizacyjnych. W skład komisji ma prawo wejść również, jako jej członek, jeden przewodniczący organu wykonawczego jednostki pomocniczej tej gminy, zamieszkały na terenie danego obwodu głosowania, z wyjątkiem burmistrzów dzielnic miasta stołecznego Warszawy.";

2) po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu:

"4a. Przewodniczący organu wykonawczego jednostki pomocniczej gminy, o którym mowa w ust. 1, wchodzi w skład komisji na własny wniosek złożony w terminie zgłaszania kandydatów do obwodowej komisji wyborczej. W przypadku, gdy

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się także ustawę z dnia 16 lipca 1998 r. – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, ustawę z dnia 12 kwietnia 2001 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawę z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 113, poz. 984 i Nr 153, poz. 1271, z 2003 r. Nr 57, poz. 507 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 25, poz. 219, z 2006 r. Nr 218, poz. 1592, z 2007 r. Nr 25, poz. 162 i Nr 112, poz. 766, z 2008 r. Nr 171 poz. 1056 i Nr 196, poz. 1218 oraz z 2009 r. Nr 119, poz. 999.

z wnioskiem wystąpi więcej niż jeden przewodniczący organu wykonawczego jednostki pomocniczej gminy, organ właściwy do powołania komisji wyłania przewodniczącego wchodzącego w skład komisji w drodze publicznego losowania spośród wszystkich przewodniczących, którzy złożyli wnioski.";

3) ust. 8 otrzymuje brzmienie:

"8. Funkcji przewodniczącego i zastępcy przewodniczącego obwodowej komisji wyborczej nie może pełnić osoba wskazana do składu komisji przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) spośród pracowników samorządowych gminy lub gminnych jednostek organizacyjnych oraz przewodniczący organu wykonawczego jednostki pomocniczej gminy, który wszedł w skład komisji w trybie określonym w ust. 4a."

Art. 2.

W ustawie z dnia 16 lipca 1998 r. – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. z 2003 r. Nr 159, poz. 1547, z późn. zm.³⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 18:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

"2. W skład komisji wchodzi od 7 do 9 osób, z zastrzeżeniem ust. 2a i 2b, w tym z urzędu, jako członek, osoba wskazana przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) spośród pracowników samorządowych gminy lub gminnych jednostek organizacyjnych. W skład komisji ma prawo wejść również, jako jej członek, jeden przewodniczący organu wykonawczego jednostki pomocniczej tej gminy, zamieszkały na terenie danego obwodu głosowania, z wyjątkiem burmistrzów dzielnic miasta stołecznego Warszawy."

b) ust. 4a otrzymuje brzmienie:

"4a. Funkcji przewodniczącego i zastępcy przewodniczącego komisji nie może pełnić osoba wskazana do składu komisji przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) oraz przewodniczący organu wykonawczego jednostki pomocniczej gminy, który wszedł w skład komisji w trybie określonym w art. 19 ust. 4a.";

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U z 2004 r. Nr 25, poz. 219, Nr 102, poz. 1055 i Nr 167, poz. 1760, z 2005 r. Nr 175, poz. 1457, z 2006 r. Nr 17, poz. 128, Nr 34, poz. 242, Nr 146, poz. 1055, Nr 159, poz. 1127 i Nr 218, poz. 1592, z 2007 r. Nr 48, poz. 327 i Nr 112, poz. 766 oraz z 2008 r. Nr 96, poz. 607 i Nr 180, poz. 1111.

2) w art. 19 po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu:

"4a. Przewodniczący organu wykonawczego jednostki pomocniczej gminy, o którym mowa w art. 18 ust. 2, wchodzi w skład komisji na własny wniosek złożony w terminie zgłaszania kandydatów do obwodowej komisji wyborczej. W przypadku, gdy z wnioskiem wystąpi więcej niż jeden przewodniczący organu wykonawczego jednostki pomocniczej gminy, organ właściwy do powołania komisji wyłania przewodniczącego wchodzącego w skład komisji w drodze publicznego losowania spośród wszystkich przewodniczących, którzy złożyli wnioski."

Art. 3.

W ustawie z dnia z dnia 12 kwietnia 2001 r. - Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2007 r. Nr 190, poz. 1360, z 2008 r. Nr 171, poz. 1056 oraz z 2009 r. Nr 119, poz. 999) w art. 48:

1) w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

"1) od 6 do 10, a jeżeli został złożony wniosek, o którym mowa w ust. 6a – od 6 do 9 osób, spośród kandydatów zgłoszonych przez pełnomocników wyborczych komitetów wyborczych lub upoważnione przez nich osoby;"

2) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

"2a. W skład komisji ma prawo wejść również jeden przewodniczący organu wykonawczego jednostki pomocniczej gminy, zamieszkały na terenie danego obwodu głosowania, z wyjątkiem burmistrzów dzielnic miasta stołecznego Warszawy.";

3) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

"5. W przypadku zgłoszenia więcej niż 10 kandydatów, lub – gdy został złożony wniosek, o którym mowa w ust. 6a – więcej niż 9 kandydatów, skład osobowy komisji ustala się w drodze publicznego losowania przeprowadzonego przez wójta lub burmistrza (prezydenta miasta).";

4) po ust. 6 dodaje się ust. 6a w brzmieniu:

"6a. Przewodniczący organu wykonawczego jednostki pomocniczej gminy, o którym mowa w ust. 2a, wchodzi w skład komisji na własny wniosek złożony w terminie zgłaszania kandydatów do obwodowej komisji wyborczej. W przypadku, gdy z wnioskiem wystąpi więcej niż jeden przewodniczący organu wykonawczego jednostki pomocniczej gminy, organ właściwy do powołania komisji wyłania przewodniczącego wchodzącego w skład komisji w drodze publicznego losowania spośród wszystkich przewodniczących, którzy złożyli wnioski."

Art. 4.

W ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (Dz. U. Nr 57, poz. 507 i Nr 85, poz. 782, z 2007 r. Nr 112, poz. 766 oraz z 2009 r. Nr 68, poz. 573) w art. 13:

1) po ust. 2 dodaje się ust. 2a i 2b w brzmieniu:

"2a. W skład komisji obwodowej ma prawo wejść również jeden przewodniczący organu wykonawczego jednostki pomocniczej gminy, zamieszkały na terenie danego obwodu głosowania, z wyjątkiem burmistrzów dzielnic miasta stołecznego Warszawy.

2b. W przypadku złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 6a, w skład komisji obwodowej powołuje się odpowiednio od 4 do 7 osób i od 6 do 9 osób spośród kandydatów zgłoszonych przez podmioty uprawnione, o których mowa w art. 48, albo upoważnione przez nie osoby.";

2) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

"4. W przypadku zgłoszenia większej liczby kandydatów od określonej w ust. 2 pkt 1 albo w ust. 2b, skład osobowy komisji obwodowej ustala się w drodze publicznego losowania przeprowadzonego przez wójta lub burmistrza (prezydenta miasta).";

3) po ust. 6 dodaje się ust. 6a w brzmieniu:

"6a. Przewodniczący organu wykonawczego jednostki pomocniczej gminy, o którym mowa w ust. 2a, wchodzi w skład komisji obwodowej na własny wniosek złożony w terminie zgłaszania kandydatów do komisji obwodowej. W przypadku, gdy z wnioskiem wystąpi więcej niż jeden przewodniczący organu wykonawczego jednostki pomocniczej gminy, organ właściwy do powołania komisji obwodowej wyłania przewodniczącego wchodzącego w skład komisji w drodze publicznego losowania spośród wszystkich przewodniczących, którzy złożyli wnioski.".

Art. 5.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z tym że ma zastosowanie do wyborów i referendów zarządzonych po upływie 6 miesięcy od dnia jej wejścia w życie.

UZASADNIENIE

Postulowane zmiany mają na celu usankcjonowanie roli, jaką pełnią przewodniczący organów wykonawczych jednostek pomocniczych gmin, a w szczególności sołtysi, w życiu społecznym mieszkańców wsi. Sołtys wybierany w bezpośrednich wyborach przez wszystkich mieszkańców jest najczęściej liderem lokalnej społeczności i cieszy się jej zaufaniem. Funkcja sołtysa jest społecznie użyteczną. Satisfakcja wynikająca ze sprawowanej społecznie funkcji nie jest adekwatna do wysiłku i poświęconego czasu w celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania sołectwa.

Od 1 kwietnia 2009 roku obowiązuje ustawa o funduszu sołeckim, która nakłada na sołtysa nowe zadania, wymagające jego większej aktywności.

Instytucja sołtysa ma długą historię w naszym państwie. Jej rodowód sięga XII wieku, kiedy sołtys sprowadzał na wieś rzemieślników, kolonistów i obsadzał nimi jako zasadzca ziemię, którą zawiadywał. W przeszłości sołtysi sprawowali władzę naczelników wsi, wykonywali funkcje administracyjne, porządkowe a nawet sądownicze. Ich pozycja społeczna była wysoka, a urząd otoczony był powszechnym szacunkiem.

Dzisiaj, nie tylko z powodu tradycji, powinniśmy dbać o wzmocnienie funkcji sołtysa jako reprezentanta społeczności wiejskiej. Przemiany, jakie obserwujemy na polskiej wsi, nowe zadania, jakie wynikają z integracji z Unią Europejską, czy też przeciwdziałanie degradacji wsi poprzez uruchomienie procesu odnowy wsi wymagają wzmocnienia jego pozycji.

Projekt przewiduje prawo zasiadania przewodniczących organów wykonawczych jednostek pomocniczych w obwodowych komisjach wyborczych powoływanych w wyborach samorządowych, parlamentarnych oraz w celu przeprowadzenia referendum. Postulowane zmiany w prawie wyborczym podniosą bezpośrednio rangę sołtysa, a pośrednio sołectwa, które reprezentuje. Zmiany pozwolą także na podniesienie rangi innych jednostek pomocniczych, co jest zbieżne z obecną tendencją przekazywania uprawnień samorządów na niższy szczebel.

Ponadto projektowane zmiany mają także inne pozytywne znaczenie. Sołtys często zawiaduje lokalem wyborczym, ma klucz do niego, dba o stan techniczny lokalu (często jest to świetlica wiejska). Członkostwo w komisji zmobilizuje jeszcze bardziej do starannego przygotowania lokalu wyborczego. Sołtys zna mieszkańców i oni znają jego. Przyczyni się to do usprawnienia pracy komisji, a być może wpłynie na lepszą frekwencję wyborczą.

Ustawa nie ingeruje w treść ustawy z dnia 23 stycznia 2004 r. – Ordynacja wyborcza do Parlamentu Europejskiego, gdyż do powoływania obwodowych komisji wyborczych i wygaśnięcia członkostwa w komisji oraz organizacji ich pracy stosuje się odpowiednio przepisy art. 48 ust. 1-8 i 11, art. 49 i art. 50 Ordynacji wyborczej do Sejmu i do Senatu oraz przepisy wykonawcze wydane na ich podstawie (art. 25 ustawy – Ordynacja wyborcza do Parlamentu Europejskiego).

Przewodniczący organu wykonawczego jednostki pomocniczej gminy wejdzie w skład obwodowej komisji wyborczej na swój wniosek. Jednakże, jeżeli zostałby złożony więcej niż jeden wniosek, o tym, który z przewodniczących organu wykonawczego jednostek pomocniczych gminy wejdzie w skład komisji zadecyduje losowanie.

Z zakresu ustawy wyłączono burmistrzów dzielnic Warszawy. To rozwiązanie jest podyktowane odmiennym trybem powoływania tych przewodniczących organu wykonawczego jednostek pomocniczych gminy. Burmistrzowie dzielnic Warszawy są wybierani przez radę dzielnicy (art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 15 marca 2002 r. o ustroju miasta stołecznego Warszawy), co może wskazywać na ich zaangażowanie w życie polityczne samorządu i uzależnienie od woli rady dzielnicy. Dążąc do zapewnienia równej reprezentacji wszystkich sił politycznych w obwodowej komisji wyborczej (poszczególne komitety wyborcze mają po jednym reprezentancie w składzie komisji), Senat uznał, że burmistrzowie dzielnic Warszawy nie powinni wchodzić w skład obwodowych komisji wyborczych w trybie przewidzianym projektem ustawy. Mogą natomiast być przedstawicielami komitetów wyborczych.

Ustawy o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i Ordynacja Wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw zabraniają członkom komisji wskazanym przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta pełnić funkcji przewodniczącego i zastępcy przewodniczącego komisji. Projekt ustawy zrównuje w tym zakresie status przewodniczących organu wykonawczego jednostek pomocniczych gminy z tymi członkami komisji. Również oni nie będą mogli pełnić funkcji przewodniczącego i zastępcy przewodniczącego komisji.

Aby ustawa nie rodziła skutków finansowych, przewodniczący organu wykonawczego jednostki pomocniczej gminy, który wejdzie w skład komisji zajmie miejsce jednego z przedstawicieli komitetów wyborczych. W ten sposób nie zostanie zwiększona ilość członków komisji.

Zmiany zaproponowane w projekcie ustawy są zgodne z postulatami środowiska sołtysów zgłaszanymi do Krajowego Stowarzyszenia Sołtysów.

Przedmiot projektu nie jest regulowany prawem Unii Europejskiej.

URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU
Mikołaj Dowgielewicz

Min.MD/1871/09/DP/AM

Warszawa, dnia 5 sierpnia 2009 r.

Pan
Piotr Zientarski
Przewodniczący Komisji Ustawodawczej
Senat Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o zmianie ustawy o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz o zmianie niektórych innych ustaw (druk nr 540 S), wyrażona na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106, poz. 494, z późn. zm.) w związku z art. 60 ust. 3 pkt 1 oraz ust. 5 Regulaminu Senatu przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej Mikołaja Dowgielewicza

Szanowny Panie Przewodniczący,

W związku z przedłożonym projektem (pismo nr BPS/KU-034/223/09) pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

Projektowana regulacja nie jest objęta zakresem prawa Unii Europejskiej.

Z poważaniem,

Z up. SEKRETARZA
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
PODSEKRETARZ STANU
Maciej Szpunar